

Bliv medlem af BY & LAND HADERSLEV.

Foreningens formål er at virke for bevarelse af værdifuld, ældre bygnings- og landskabskultur i Haderslev Kommune samt at fremme forståelsen for god arkitektur, godt bymiljø og landskabelige værdier.

Foreningen afholder oplysende arrangementer. Den er medlem af Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, og medlemmerne får tilsendt landsforeningens tidsskrift 4 gange om året.

Støttemuligheder ved BY & LAND HADERSLEV.

Foreningen kan tilbyde gratis rådgivning til ejere af Mathias Gydsens huse vedrørende reparation, ombygning, restaurering eller tilbageføring.

Ønsker De yderligere information om støttemuligheder og medlemskab af Foreningen, kan dette ske ved henvendelse til:

BY & LAND HADERSLEV

Helge C. Jacobsen
Aastrup Allé 46
6100 Haderslev

Eller kig på vores hjemmeside: www.hbbf.dk

Tekstkilde og foto: BY & LAND HADERSLEV
Layout: BY & LAND HADERSLEV

Arkitekt Mathias Gydesen og hans huse i Haderslev

BY & LAND HADERSLEV

Selskabet til bevarelse af gamle bygninger og landskabskultur i Haderslev

Arkitekt Mathias Gydesen og hans huse i Haderslev

Med denne folder vil BY & LAND HADERSLEV give en kort orientering om Mathias Gydesen og hans huse i Haderslev. Formålet er at henlede opmærksomheden på Gydesens huse, således at de påskønnes og bevares for eftertiden.

Mathias Gydesen (1881-1972) blev født i Marstrup. Han blev udlært i byggefaget hos sin far Andreas P. Gydesen, der havde en byggeforretning i Marstrup. I 1902 fik han afgangseksamen fra byggeteknisk skole i Eckernførde. Han virkede som arkitekt i Haderslev fra 1906 til 1947.

Gydesen tegnede oprindeligt i historicistisk formsprog, senere opførte han bygninger inspireret af hjemstavnsstilen. Eksempler på denne stil kan være pottemager Rathenburgs store flotte forretningsejendom, Storegade 87 fra 1910, Nørregade 42 samt en række villaer på Aabenraavej med sidegader. Efter 1920 tegnede han et meget stort antal villaer præget af Bedre Byggeskik. Gydesen sluttede sin karriere med at tegne funkishuse og bungalows.

I 1909, få år efter at Gydesen havde etableret tegnestue, stiftedes "Foreningen for Pleje af Hjemlig Bygningskunst i Haderslev Amt". Denne forening var en følge af et stilskifte i nordtysk arkitektur, og Haderslev var på dette tidspunkt en del af Tyskland. Foreningen havde til formål at udvikle en progressiv arkitektur, der hvilede på lokale traditioner for byggeskik. Inspirationskilden var først og fremmest barokkens bygninger langs vestkysten, deriblandt Møgeltønders huse. Denne arkitektur kaldes hjemstavnsstil, og den blev efter 1910 fremherskende i Haderslev, og i perioden 1910 til 1920 tegnede Gydesen udelukkende i dette formsprog.

Også i Danmark var der på samme tid kræfter, der ønskede at udvikle en progressiv arkitektur. Resultatet af disse kræfters arbejde blev etableringen af "Foreningen til Fremme af Bedre Byggeskik" i 1915. Gydesen, der i mange henseender var orienteret mod Danmark, var bekendt med denne bevægelse. Efter Genforeningen i 1920 havde han let ved at tilnærme hjemstavnsstilen til Bedre Byggeskik. Han opførte mange huse i røde sten, med rødt tegltag og hvide krydssprossede vinduer. Husene blev ofte pyntet med karnapper, gavlkviste og fremhævede indgangspartier.

I 30-erne blev Gydesen påvirket af funktionalismen og modernismen, hvorpå han tegnede mange store toetagers flerfamiliehuse i tillempet funkisstil. Inspirationen var de europæiske funktionalistiske huse: kubiske bygninger med flade tage, hvide facader samt integrerede altaner og ofte jernvinduer. Men ligesom mange andre danske arkitekter anvendte Gydesen ved udformningen af sine funkisbygninger i stor udstrækning dansk byggetradition, hvorfor han kombinerede funktionalismen med danske håndværkertraditioner og materialer. Bygningerne blev opført i tegl (blank eller pudset), vinduerne ofte udført i træ, og tagene blev valmede tegltage. Han tillod sig endog jævnligt at integrere små detaljer fra Bedre Byggeskik i sine funkis-huse. Gydesen tegnede også bungalows, der er populært betegnelsen for et funkishus i én etage med fladt eller let skrånende tag. Dets kvadratiske grundform giver huset karakter af en terning. Huset tilføjes gerne hjørnevinduer, terrasser og udvendige trapper, facaden er oftest pudset. Huset er meget ofte bygget på en kælder.

I sine godt 40 år som arkitekt tegnede Gydesen mindst 175 større og mindre bygninger i Haderslev, og han kom sammen med arkitekter som Peder Gram og A. C. Thorbøll til at præge byens byggeri i en lang periode.

